

Ђорђо Сладоје

УТЈЕХА У ПОРАЗУ

Обиман је и готово несавладив књижевни опус Владимира Јагличића. Само пјесничке књиге које је објавио заузеле би готово пола школске библиотеке у Горњој Сабанти гдје се, у учитељској породици, пјесник родио и провео дјетињство. Јагличић се у српској поезији јавио прије тридесетак година књигом *Изван ума*, као већ формиран пјесник са изразитом поетичком самосвијешћу и увјерењем да пјесма, осим о себи, треба да „на извјестан начин” понешто каже и о свијету. Отпоран на диктате сезонских поетичких мода, он се није битније мијењао, све од те прве, веома успјеле књиге, па до посљедње, односно најновије под насловом *Предирађе хоризонџа*, већ је постепено растао и сазријевао – ширио тематско-мотивске кругове, продубљивао и прочишћавао израз, уљуђивао строфу, да би стигао до оне ријетке и драгоцене једноставности којој се нема шта ни додати ни одузети.

По свему је видљиво да је Јагличићева поезија дубоко укоријењена у српску књижевну и културну традицију, а „руске везе” се не исцрпљују у превођењу, већ из те моћне литературе дотичу подстицајни и окрепљујући импулси. Својим непоколебљивим и помало осорним поетичким ставовима, који се неизбјежно мијешају са моралним, идеолошким, па ако хоћете, и политичким, Јагличић је од почетка наилазио на отпор и оспоравања национално неопредјељених српских пјесника и критичара.

Прије давадесетак година, он је водио полемику са неким од истакнутих протагониста тада преовлађујуће поетичке струје, бранећи право на сопствени сензибилитет, а што је елементарно умјетничко право, како каже славни писац у кога се заклиње пола књижевне и интелектуалне Србије.

То подозрење према Јагличићу, истина нешто слабијег интензитета, и даље траје, иако се он поодавно одметнуо у дубоку самоћу, гдје дише на стихове, ако се тако може рећи, као што су наши далеки преци на трску дисали.

Јагличић се још као млад пјесник усудио да пише патриотске пјесме, па чак и да ратује за Србију и „пева после рата”. А он и јесте, у најопштијем смислу пјесник Србије као „велике тајне”, много веће него што смемо и да сањамо, како каже у једном стиху, и као Велике Мајке која, упркос ништитељским силама, упорно рађа, иако све више личи на митску Сијерму чија су се дјеца поскитала по свијету. Он је Србију, конкретније Шумадију, стварну и митску, са њеним вјечно младим пејзажима и старим ранама и ожиљцима опјевао уздуж и попречице, по дубини и по висини, а нису остали запостављени ни неки други крајеви које српски језик чини пјесниковим завичајем, како га је поимала и доживљаала Исидора Секулић. Средиште овог лирског универзума ипак је Горња Сабанта са оном чудесном и непоновљивом митологијом дјетињства. На „белом сабаначком друму” сусретали смо пјесника још од прве књиге, али је све видљивије како се тај друм сужава и затамњује, а тамо гдје води пјесника одавно нико не чека, па сусрети са завичајем све више личе на самопозљеђивање. Али пјесма увијек и свуда пронађе неку, макар и ситну драгоценост, нарочито тамо гдје наизглед ничега нема.

Понекад ми се чини да је Владимир Јагличић ријешо да опјева све што је Бог дао и по том огромном, разуђеном тематско-мотивском обиљу он помало подсећа на Десанку Максимовић. Било би тешко и захтјевно да се само поброји оно о чему је писао и шта је све лирски прокњижио овај пјесник за протеклих тридесетак година. Од обичних свакодневних ситница, кућних и породичних ритуала, ствари које нас окружују, биљака и животиња, нарочито оних које на нас личе, преко туробних пејзажа наших срозаних вароши, предграђа и периферија, до високостилизованих националних, културно-историјских, митских и религијски симбола, Јагличићева пјесма се, као уз унутрашње љестве, успиње к дучићевски астралним висинама. Притом не постоји нека унапријед задата и установљена тематско-мотивска хијерархија. Важно је само оно што га, на основу симболичке носивости, таквим учини пјесма. Тако се, примјера ради, уз војводе, славне књижевнике и свештенике у истом рангу појављује баба домодржница, рано умрли пријатељи, школски, пјеснички или пак ратни другови о чијим је женама пјесник испјевао потресну, антологијски пјесму. Уз света и повлаштена мјеста – гробља, цркве, манастире и царске задужбине – пјесник уписује кухињу, пушницу, дедину шталу или ону трошну избицу у предграђу из које беспомоћно посматра хоризонт, односно вјечност. Оваквих и сличних примјера има код овог пјесника на претек.

Јагличић није од од оних који се жале на немогућност језика да изрази пјесничке мисли и осјећања, јер то је ипак алиби рђавих пјесника. Безгранично је Јагличићево повјерење у језик, у његову моћ и милост, што му се кроз стихове, вишеструко и штедро враћа. Иза тога стоји, ако не читавам, увјерење, помало старинско, романтичарско, о значају поезије и пјесника чак и у свијету у коме је новац бог а банкомат олтар, како се каже у једној пјесми из одличне књиге *Предираће хоризонџа*, која је по обичају прећутана.

Јагличић пише без усиљености и псеудоинтелектуалне укочености, најчешће у строгој форми – у дистиху, катрену, сонету, у астрофичним вишедјелним пјемама дужег даха и снажнијег реторичког замаха, како се то каже, широког наративног тока са повременим драмским елементима. Ипак ми се чини да је катрен „калуп осећајности” овог пјесника, та строфа од четири стиха у свим метричким варијантам, на стотину начина озвучена инвентивним и необичним римама. Јагличићу је стало до тога да бар пјесма буде „цела лепа” у раздробљеном и ругобном свијету. Он пјева час сјетно и елегично, час јетко и сатирично, брижно, резигнирано, молитвено, самилосно и... Пријемчиве мелодије, упечатљивих слика, испрених увида и рефлексива, његова поезија лако комуницира са савременим читаоцем, а вјерујем да ће и неки будући, ако их почем буде занимало, чути у њој онај мандељштамовски шум времена у којем живимо.

Јагличић је, поред осталог, спјевао читаву једну лирску ботанику ослоњену на народно, посебно женско вјеровање у апотропејска својства биља и његову моћ да буде подршка и утјеха у поразу, свеједно да ли је ријеч о бору који расте из херцеговачке стијене или о крхкој вртној биљчици. А шта је и поезија сама него утјеха у нашим свакодневним и епохалним поразима и посљедња одбрана „да се све не сврши у гадости”. Уз све сумње и недоумице мрачне слутње и увиде у стање душе и свијета, Јагличићева пјесма чува ону виталистичку жицу наслијеђену од предака, антејски, или још боље шумадијски вазаних зе земљу и њихов древни наук да ипак има смисла служити „дубљем опстајању”, макар и стиховима ако већ бољег начина нема.

Кад се до крајњих граница заоштре критеријуми, а на овом пјеснику су се и оштрили и шиљили, и кад се пола баци у воду, остаје цјеловито дјело, аутентично и узбудљиво, непорециво високе вриједности. Отуда је праведно, а даром и маром заслужено, што је плодносни лирски посјед Владимира Јагличића овјерен *Жичком хрисовуљом*. И достојно јест!